

Satelitska snimka Sjeverne i Južne Koreje, 1. veljače 2010.

Evo dviju najporaznijih činjenica o Sjevernoj Koreji. Prvo, kada se promatra noćna satelitska snimka, to je područje nepomućenoga mraka. Jedva je vidljiv tračak svjetlosti čak i u prijestolnici. (Vidi ovdje priloženu glasovitu fotografiju.) Drugo, prosječni je Sjevernokorejca je za oko šest inča (152,4 mm) niži od prosječnoga Južnokorejca. Možda ćete pokušati zamisliti koliko je viška vrijednosti iscijeđeno iz takva roba, i koliko dugo, da bi se hranila i održala militarizirana kriminalna obitelj koja u potpunosti posjeduje zemlju i njezin narod.

Ali, to dokazuje da je Myers u pravu. Za razliku od prijašnjih rasističkih dikta-

tura, ova u Sjevernoj Koreji zapravo je uspjela proizvesti neku novu ljudsku vrstu. Izgladnjele i zakržljale patuljke koji žive u mraku, stalnom neznanju i strahu, mozgova ispranih mržnjom prema drugima, postrojeni, obuzdani i cijepljeni kultom smrti: taj je *horror* izgledan u našoj budućnosti i tako je sablastan te mu se naši premili vođe ne usude pogledati u lice, nego vire kroz prste u ono što se sprema.

PREVELE Jagoda Splivalo-Rusan i Giga Gračan

Izvornik – Christopher Hitchens: *A Nation of Racist Dwarfs; Kim Jong-il's regime is even weirder and more despicable than you thought*, *Slate* (portal), 1. 2. 2010. (integralno)
URL: <http://www.slate.com/id/2243112/>

Uronjenost u propagandu, rasistički nacionalizam i nedokučiv idejni vrtlog juče*

Ulomci iz razgovora s B. R. Myersom, autorom knjige *Najčišća rasa – Kako Sjevernokorejci vide sebe i zašto je to važno*

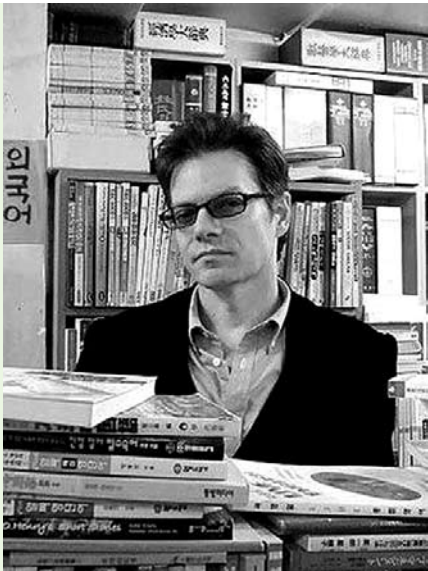
Colin Marshall

● COLIN MARSHALL: U knjizi je najfascinantnije to što ste odlučili istražiti jednu pomalo neistraženu stranu, to jest, to što se propaganda koju Sjeverna Koreja servira vlastitom narodu i ona koju dizajnira za vanjsku upotrebu razlikuju, i to prilično. U čemu je bit te razlike?

B. R. MYERS: Glavna je razlika u tome što je Sjeverna Koreja oduvijek htjela u inozemstvu stvoriti dojam kako se radi o komunističkoj državi koja se teži integrirati u svjetsku zajednicu, koja se veoma brine o vlastitoj sigurnosti na svjetskoj pozornici, kojoj je silno stalo da postigne mirovni sporazum sa Sjedinjenim Državama kako bi se potom mogla posvetiti vlastitome poslu, to jest, poboljšanju životnog standarda vlastitoga naroda.

Sad, dojam što se stvara kod samog sjevernokorejskog naroda, propaganda koju on dobiva i o kojoj vanjski svijet ništa ne zna, posve je drugačiji: a taj je da

* Juče (približno izg. ju:će), korejski doslovno: glavno tijelo ili subjekt. U sjevernokorejskim izvorima prevodi se kao "neovisno stajalište" i "duh samopouzdanja". Označava službenu državnu ideologiju Sjeverne Koreje koja uči da je čovjek taj koji "vlada svime i odlučuje o svemu". Prvi put spominje se u govoru Kim Il Sunga 28. XII. 1955. (*O eliminiranju dogmatizma i formalizma i uvođenju juče u ideološki rad*). Osnovna načela juče o nezavisnoj politici, samoodrživoj ekonomiji i samoobrani iznio je u govoru 14. IV. 1965. Sadašnji vođa Kim Jong-Il službeno je potvrdio stajalište o juči 1982. u dokumentu *O ideji juče*. (op. prev.)



B. R. (Brian Reynolds) Myers, 1963, New Jersey, SAD, profesor na Sveučilištu Dongseo u Busanu, Južna Koreja

je Sjeverna Koreja zemlja koja će zauvijek biti neprijateljski raspoložena prema Sjedinjenim Državama, koja će se jednom za osvetu iskaliti na Americi – to je zemlja koja se ne boji ni jedne druge zemlje na svijetu. Točnije, ostali svijet strahuje od Sjeverne Koreje. Čitate knjige, na primjer, o tome kako sjevernokorejski diplomati upadaju u riječ dužnosnicima UN-a, diktiraju im, govore što im je činiti i tako dalje. Drugim riječima, slika koju Sjeverna Koreja stvara o samoj sebi upadljivo je, primjerice, nalik slici koju američka desnica stvara o Sjevernoj Koreji kao odmetničkoj državi. (...)

- **Vratimo se malo na vaše ukazivanje na rasistički nacionalizam Sjeverne Koreje, o kojem se, izgleda, malo govori, čak i u materijalima o sjevernokorejskoj ideologiji. Zašto se tek nekolicina autorâ prije vas pozabavila specifičnim rasističkim elementom u sjevernokorejskoj ideologiji?**

To je nediplomatično pitanje, no zgodna je istina u tome što većina američkih promatrača Sjeverne Koreje niti govori, niti čita korejski. Oni ne umiju pročitati ni legendu na nekom sjevernokorejskom propagandnom plakatu. Stoga su desetljećima ovisili o sekundarnim izvorima informacijâ, u prvom redu na engleskome.

Kada čitaju sjevernokorejske materijale moraju čitati takozvano učenje *juche*, jer se režim pobrinuo da tu pseudoideologiju, lažnu ideologiju, prenese u engleski. Zato, kad stranci žele čitati o sjevernokorejskoj ideologiji, moraju se osloniti na te knjige o učenju *juche* koje će ih zavarati i udaljiti od prave ideologije.

Juche je zbrka humanističkih klišeja kao što je “čovjek je gospodar svih stvari”. Ta lažna doktrina nema nikakva utjecaja na sjevernokorejsku politiku. Dok ljudi gube vrijeme pokušavajući dokučiti smisao *juche*, režim propagira taj rasistički nacionalizam. Drugi problem u Sjedinjenim Državama stvara pomalo i politička korektnost, utoliko što nam je nelagodno pripisati rasističke poglede ne-bijelcima.

(...) Dio problema što ga nalazim kod američkih političara je i uvjerenje da je to hladnoratovska vrsta države, a mi se nikad nismo bojali izravne agresije u vrijeme kasnoga Hladnog rata, pa se ne moramo brinuti ni u ovom slučaju. Mislim da lako može doći trenutak kada će Sjeverna Koreja postati toliko očajna te neće moći držati ljude uz sebe drugačije nego da se vojno sukobi s Južnom Korejom.

(...) Nije to poput Istočne Njemačke, gdje ste najprije imali društvo u kojem su se ljudi na riječima slagali s marksizmom/lenjinizmom, a kod kuće bi iza zatvorenih vrata čitali strane knjige, slušali Beatlese i slično. Nije to, doista, takva vrsta društva. Postoji stanovito neslaganje s režimom, no širok je konsenzus o tome da su Sjevernokorejci najčišća rasa na svijetu i da su Amerikanci po prirodi zli, i tako dalje. (...)

- **Kad ste počeli istraživati sjevernokorejsku propagandu, da li vas je bilo što moglo iznenaditi u vezi sa Sjevernom Korejom, s obzirom na količinu vremena i energije koje ste dotad uložili u proučavanje te zemlje? Je li vas išta iznenadilo?**

Iznenadio me roman što sam ga bio pročitao, o jednoj kurtizani, zapravo o ne-

koj vrsti gejša u srednjovjekovnoj Koreji. Iznenadio me zato što je to bila vrlo, vrlo, prosta priča. O seksu je govorila eksplicitno. Bilo je ondje šalâ o muškim spolnim organima i slično. To me doista iznenadilo i jedno vrijeme nisam htio vjerovati da je itko u Sjevernoj Koreji mogao taj roman kupiti i čitati. Ustanovio sam da sam bio u krivu i da je taj roman ondje doista popularan. Ljudi su mi to objasnili time što je u redu priznati seksualnu dekadenciju kad ju pripisujete vremenu u dalekoj prošlosti.

Eto, to me iznenadilo, no općenito govoreći, svakih nekoliko tjedana svratim u Resource Center u Seulu da ondje pregledam materijale, i oni su uglavnom ono što i očekujem. No nekoliko posljednjih godina iznenadio me porast kamikaških pokliča, porast te vrste samoubilačke propagandne kampanje, zato što je to tako očigledno izvedenica japanske propagande u vrijeme Drugog svjetskog rata: sve to govorenje kako svatko mora biti spreman žrtvovati svoj život za vođu. Iznenadio me stupanj do kojeg se propagiraju te stvari.

- **A s obzirom na smjer kretanja te zemlje u cjelini, prilično je jezovito vidjeti da to počinje biti tema.**

Jest jezovito. Mislim da je jedan od razloga zašto Washington uvijek stavlja Sjevernu Koreju u drugi plan kada se razbuktâ Bliski istok taj što su Amerikanci skloni rezonirati ovako: “Pa, komunisti desetljećima imaju nuklearno oružje; nikad ga zapravo nisu upotrijebili. Ti ljudi ne vjeruju u zagrobni život pa neće htjeti izvršiti samoubojstvo pomoću nuklearnog rata.”

No ako pogledate carski Japan u vrijeme rata na Pacifiku, ni šintoistička religija nema osobito razvijen pojam o zagrobnom životu, pa ipak se tisuće i tisuće ljudi odlučilo izvršiti samoubojstvu u slavu rase. Učinili su to kako bi glas i slavu ponijeli članovi obitelji koje su ostavili za sobom. Moramo biti svjesni da je slična dinamika vrlo vjerojatno na djelu i u Sjever-

noj Koreji. Ne morate vjerovati u zagrobni život eda biste bili spremni počinuti samoubojstvo.

- **Budući da smo toliko razgovarali o Sjevernoj Koreji i da smo također spomenuli vaše proučavanje Sovjetskog Saveza, moram vas upitati: kako ste se počeli zanimati za nešto što bismo mogli nazvati zatvorenim društvima?**

Počelo je dok sam bio srednjoškolac u Južnoj Africi. Pohađao sam školu u Južnoj Africi u doba aparthejda, svakih bi nekoliko dana dolazio učitelj eda bi nam ga još više propagirao. To je bilo vrijeme kada je vlast uspostavljala takozvane "domovine" za crnce, koje su trebale biti nezavisne zemlje: mjesta kao što su Transkei i Bophuthatswana. Te domovine, ustvari uzveličana geta za crnce, predstavljali su kao nezavisne zemlje; bio sam zapanjen do koje su mjere moji školski drugovi u sve to vjerovali i dozvolili da ih se izmanipulira tom, kako sam smatrao, apsurdnom propagandom.

To je doista u meni pobudilo zanimanje za takve stvari pa sam odlučio proučavati i Sovjetski Savez. Na nesreću, magisterij iz sovjetskih studija stekao sam nekoliko mjeseci prije pada Berlinskog zida, što je taj moj znanstveni stupanj učinilo posve nekorisnim. Nisam imao drugog izbora nego da se započnem baviti Sjevernom Korejom koja u to vrijeme, početkom 1990-ih, nije baš bila odveć zanimljiva tema ljudima u ostalom dijelu svijeta. (...)

PREVELE Jagoda Splivalo-Rusan i Giga Gračan

Iz – Colin Marshall: *Immersion in propaganda, race-based nationalism and the un-figure-able vortex of Juche Thought* (razgovor s B. R. Myersom), 3 *Quarks Daily* (portal, SAD), 12. 4. 2010.

URL: <http://www.3quarksdaily.com/3quarksdaily/2010/04/immersion-in-propaganda-racebased-nationalism-and-the-unfigureable-vortex-of-juche-thought-colin-.html#more>

Individualno viđenje

Poznati beogradski advokat objavio je knjigu koja je svjedočanstvo o srpskoj suvremenosti i dokument za neku buduću povijest Srbije

Milan Đorđević



Dragoljub Todorović: *Bilans srpskog termidora; Mali lični brevijar, Treći milenijum, Beograd, 2010, 173 str.*

Knjigu o kojoj bih da govorim, napisao je afirmisani i istaknuti beogradski advokat, čovek za koga se mora reći da je možda veći čitalac od mnogih pisaca, a takođe i to da je pravnik koji se sudski suprotstavljao i suprotstavlja se mnogim državnim, paradržavnim i većinskim stavovima i delovanjima u Srbiji jer je zastupao i branio razne disidente i ljude na koje većina srpske javnosti iz ideoloških, političkih i nacionalnih razloga nije gledala ili čak ni danas na njih baš ne gleda sa simpatijama. Todorovića vrlo pozitivno pominje u svojoj knjizi sećanja na devedesete godine dvadesetog veka *Dnevnik samoće* (knjiga je upravo naišla na veliki pozitivan i negativan medijski odziv u Srbiji) i istaknuti srpski pisac Vidosav Stevanović.

Todorovićeve knjige je podeljena na sedam poglavlja. U prvom poglavlju je veoma lep ispovedni esej *Fragmenti iz biografije*, u kome naslućujemo i atmosferu nekadašnje i sadašnje Srbije, a pisac u ovom eseju, pored kratke priče o svom životu, izlaže svoja gledanja na nekadašnji i današnji svet. U tom autobiografskom eseju, inače, pisanom živim, jednostavnim i jasnim jezikom, pisac se pokazuje kao Srbin, individualista, koji veruje u ličnu slobodu, i nije od onih koji iz političkih i drugih razloga fetišizuju i mitologizuju srp-

sku tradiciju i prošlost. Ovaj tekst jasno pokazuje da Todorović dobro piše i da poseduje talenat prozaiste. Svoj tekst on završava rečima: "Uvek sam bio slobodan čovek. Nikad nisam pripadao nikom. Govorio sam slobodno, otvoreno, vrlo glasno i skoro uvek kritički, i to samo u svoje ime." U drugom poglavlju su tekstovi *Deklaracija o Srebrenici, Najteži ratni zločini* i u njima autor iznosi svoje stavove i činjenice o zločinima počinjenim u ratu tokom devedesetih godina prošlog veka, a i o svom učešću u radu kod Nataše Kandić (žena koja se u Srbiji bori za ljudska prava i vodi *Fond za humanitarno pravo* koja se time bavi) i advokatskom zastupanju Vuka Draškovića pa i o svom radu u Hebrangovom pravnom slučaju. To su činjenice i istine. Kao i ona autorova primedba u njegovom tekstu o sudskim togama kao deliću mogućeg savremenog rituala sudstva. U trećem poglavlju Todorović govori o liberalizmu. Možda se neko neće složiti sa njim, jer i pored svega ta tradicija postoji u ranijoj i kasnijoj istoriji Srbije. U ovoj knjizi se dalje nalaze i portreti kulturnjaka. Todorović piše o Miri Trailović, pa o pozorišnom komadu *Kosa*, a tu su i njegova razmišljanja o kulturi u Srbiji. Ovde potom ima i eseja o onom bitnom u prošlosti – deliktu mišljenja i svim nekadašnjim represijama u kulturi. Kao i o tzv. *Periklovom dobu*, tj. vremenima kad je vođa komunista Josip Broz Tito bio na čelu zemlje Jugoslavije. Todorović tu govori i o događajima 1968. godine. Zanimljiv je ovde i njegov doprinos rasvetljavanju odnosa pesnika Branka V. Radičevića i Branka Miljkovića u svetlosti nepravednih optužbi protiv Radičevića kao navodnog krivca za Miljkovićevu smrt. Todorović je Radičevića dobro poznao i čak se družio sa njim. Između ostalog, ovde je i dobar tekst sa malim portretom grada Sarajeva. U petom poglavlju knjige autor piše o piscu, ideologu i političaru Dobrici Ćosiću. Ovde treba napomenuti da je prethodna knjiga Dragoljuba Todorovića bila *Knjiga o Ćosiću* i u njoj je bilo mnogo činjenica i detalja povezanih sa političkim i drugim delovanjem D. Ćosića. Autor u svom tekstu Ćosića naziva zloduhom Srbije i govori o njegovoj političkoj ulozi u poslednjih dvade-